

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

De homicidio injusto proximi, §. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Quando autem foetus non est animatus, nulla irregularitas nullaque excommunicatio incurritur. p quod si anceps sis, fuerit, necne animatus, quamvis peccatum sit, ejus abortum procurare, ut notat signate Sanchez, q tamen non incurri irregularitatent, nec excommunicationem, alibi dixi.

q sane, de matr. lib. 9. d. 20. n. 7.
r sup. lib. 1. c. 3. §. 7. v. casus & censura reserv. num. 1. & V. irregularitas num. 2.

8. An autem excommunicatio hæc sit reservata, dubitat nonnemo. Sed certè per Sextum V. erat reservata; nunc per Gregor. XIV. sic ejusmodi rigor est temperatus: A peccato, inquit, qq & ab excommunicatione quilibet Presbyter tam secularis, quam cuiusvis ordinis Regularis ad fidelium confessiones audiendas, & ad hos causus specialiter per loci ordinarium deputatus, plenam & liberam, in foro conscientie tantum, absolvendi habeat facultatem. Hæc Pontifex. Vbi nota, quamvis hodie non sit hæc excommunicatione summo Pontifici reservata, tamen neminem posse ab illa absolvere, nisi rr specialiter ab Episcopo deputetur. Episcopo, inquam; nam propterea non est admittenda sententia, asserens, posse Confessarium Regulari deputatum à suo Provinciali ad illam absolvendam; non est, inquam, admittenda; siquidem Pontifex non solum disponit; hunc Confessarium deputandum esse ab ordinario, sed ab ordinario loci, qualis certe nunquam est Provincialis.

qq Gregor. XIV. Sedes Apostolica n. 2. rr Silvius, quem sequitur citat.

9. Censeo / tamen, à regularibus mendicantibus, eorumque privilegia participantibus ex duplice capite posse illam absolviri. Primo, si iij habeant privilegium universale absolvendi ab omni censura Episcopo reservata: secundò, si habeant simile privilegium absolvendi ab omnibus causis Pontificis, quamvis solum extra Bullam cœnæ. Ratio est, quia in utroque casu jam essent sufficienter deputati. An autem hæc duo privilegia Religiosi habeant, lib. 3. opus M. Thodi Confes. c. 7. §. 4. definitius.

f l. Bon. l. 3. de censuris d. 2. p. 10. n. 16. apud eundem Bassæum ib. fi. Ab irregularitate ex abortu occulto non posse Episcopum dispensare, docet Sperellus p. 2. dec. 112. n. 62. ex constitutione Sixti V. non moderata in hoc à Greg. XIV.

CAPUT TERTIUM.

De homicidio injusto proximi.

§. I.

De homicidio voluntario, & præsumt de casuali.

1. **H**omicidium aliud esse voluntarium, hoc est, volitum seu intentum, sive in se, sive in causa, aliud esse casuale, præter intentionem agentis, notum est omnibus. Homicidium autem voluntarium innocentis esse mortale, ac inducere irregularitatem ex delicto, nimis item est omnibus exploratum. De casuali ergo hic remanent aliqua nota digna. Pro quo,

2. Ad-

2. Advero secundū , effectum ex causa duplicitē sequi posse : primō semper , aut plerumque , ut mors ex veneni potu , vel gravi vulnere in capite , vel simili membro periculoso : Secundo raro & in paucis , ut ex jactu bombardæ , confractio ipsius , & circumstantium interitus . Iam quoties effectus est præter intentionem , sive fit primo modo , sive secundo , dicitur à doctoribus ^a casualis , ita tamen , ut si raro , dicatur casualis strictè ; si plerumque , vel semper , dicatur minus strictè & minus propriè casualis , sed tamen absolute casualis , modo fit præter intentionem . Nam propterea S. Thomas ^b mortem pueri ex eo , quod mater prægnans percussa fuerit , sine intentione occisionis , casualem appellat , cum tamen , ut idem ibidem assermat , ut plurimum ex percussione prægnantis sequatur infantis interitus . Ad statuendum ergo , quando homicidium directum , de quo hic loquimur (nam de indirecto mox §. 3.) fit voluntarium , quando casuale , consideranda est agentis intentio , ut quando effectus est intentus , vel prævisus in sua causa , licet raro sequi soleat , dicatur voluntarium , ut si quis pulsans campanam intendat vel prævideat , ut fugies , si de periculo saltem subdubius malleus decidens occidat hominem , tēs : tunc enim in illa actione periculum quamvis id rarissimum sit . Contra losa tacitè consentis ad damnum : ut vero , si quis aliquem percutiat gravi si v. g. pugnes cum altero , non quivulnere , sine intentione , ut mors sequatur , & nesciens , ex ea percussione das . Adhibita enim diligentia , ut non mortem securaram , si ea sequatur , erit occidas , adhuc peccas mortaliter peccato homicidij casualis , si pugna fit ex bique mortale , sed gravius , quando se gravis & periculosa ; venialiter autem , si pugna fit levius . Contra si quis tur mors , minus grave , quando mi- se inebriet , quamvis illicite agat con-
nus səpē.

P 3

tra

^a Tol. lib. 2. c. 71. §. alterum mem-
brum. ^b S. Th. 2. 2. q. 64. ar. 8. ad 2.
Dantur autem ad id melius dignoscendum quatuor c regulæ . Prima pro actione licita : secunda , pro illicita : tertia & quarta pro omissione : quæ sunt etiam universales regulæ pro quocumque alio damno dato , ad effectum obligandi , vel non obligandi damnificantem ad restitutionem damni illati : quod hic noto , ne cum de radice restitutionis ex damnificatione disputabo , eadem repetere cogar . Sed jam singulas breviter explicemus .

^c Tol. l. 5. c. 7.

Prima Regula.

Dans operam rei illicitæ.

Dando operam rei illicitæ , ex qua præter intentionem sequitur homicidium , aut damnum , non solum ex pendenda est negligētia vel diligen-
tia in evitanda morte seu danino : ve-
rum etiam an actio ipsa per se fit per-
culosa . Nam si actio ex se periculosā
est , etiam si adhibeas diligentiam , ne
mors vel damnum sequatur , pecca-
tum homicidij , vel injustitiæ non ef-
ficietur . Si quis per se periculum subdubiu-
malleus decidens occidat hominem , tēs : tunc enim in illa actione periculum
quamvis id rarissimum sit . Contra losa tacitè consentis ad damnum : ut
vero , si quis aliquem percutiat gravi si v. g. pugnes cum altero , non qui-
vulnere , sine intentione , ut mors se-
quatur , & nesciens , ex ea percussione das . Adhibita enim diligentia , ut non
mortem securaram , si ea sequatur , erit occidas , adhuc peccas mortaliter peccato
homicidij casualis , si pugna fit ex
bique mortale , sed gravius , quando se
gravis & periculosa ; venialiter au-
tem , si pugna fit levius . Contra si quis
tur mors , minus grave , quando mi-
se inebriet , quamvis illicite agat con-
nus səpē.

tra temperantiam, & quamvis si sci-
micerio contracta, cum non sit perfe-
cione voluntaria, hoc est, non sit ex in-
tentione occidendi, seu ut loquitur Tri-
dentinum, f ex proposito, potest, si
occulta sit, absolvi, seu tolli ab Epi-
scopo: dispensationem enim irregula-
ritatis ex homicidio intento, quamvis
hoc occultum fuerit, idem Tridenti-
num negat Episcopis.

f Trid. sess. 14. de refer. c. 7.

Tertia Regula.

omittens seu non prohibens, quod quis de-
bet ex justitia.

6. Ex homicidio autem casuali
nunquam incurritur irregularitas, nisi
vel quando adest ueglentia in evi-
tanda morte, & ea negligentia gravis
est & mortale peccatum, vel quando,
quamvis adsit diligentia sufficiens, a-
ctio tamen est ex se periculosa, ex qua
sequatur mors. Lege Layman e qui quam gravitatem vel levitatem
etiam docet, esse probabile, ut nemo gnosendam, tria à prudenti viro sunt
se in conscientia foro censeat irregula-
tale.

e Laym. li. 3. sec. 5. tr. 3. p. 3. e. 50.
n. 3. & 4. Adde omnino Coninch. d. 18.
de consuris d. 9. n. 80. & Dian. p. 2. tr.
26. ref. 14.

7. Hac irregularitas ex casuali ho-

batur quis ex justitia, si ex ea omis-
sione sequatur mors vel damnum alterius,
tantum peccat, quanta est omissionis
malitia. Quare si princeps, qui ex
officio tenetur latrones coercere, id ne-
gligat, unde viatores occiduntur, vel
spoliuntur: si justitiae ministri non cu-
stodian civitatem, unde de nocte sur-
ta & homicidia patrentur: si dux ex-
ercitus, cù possit, milites non coeret,
unde in justitate aliqui occiduntur gillis ad
mortale imputatur contra justitiam,
vel veniale, juxta gravitatē levitatem
ve omissionis, seu negligentiae. Ad
potentia, quam quis habet, ut evite-
tur homicidia vel proximi damna.

g Nav. Mol. Avila apud Dicast. l. e.
t. 1. de just. d. 10. d. 14. num. 100.

Supr-

Superius h. item per aliam occasio-
nem advertimus, negligentiam ejus-
dem gradus, quæ in rebus non magni
momenti est peccatum leve, esse cul-
pam mortalem in rebus majoris pon-
deris.

h sup. l. 1. c. 3. §. 7. v. depositum.

9. Huc pertinet, si quis occidatur
ex notabili culpa domini, nutrientis
animalia periculosa, & ea non custodi-
entis, de qua re pluribus non multo
post. Huc, si quis innocens condem-
netur ad mortem, ex gravi injuria ad-
vocati: huc, si quis infirmus moria-
tur ex notabili negligentia medici; huc
ij omnes, in quibus adeat obligatio ex
justitia vel quasi justitia. Nam pro-
pterea Layman, l. idem putat esse sen-
tiendum de liberis comparatione pa-
rentum, & contra: cum inter illos non
solum intercedat vinculum charitatis,
sed quasi justitiae obligatio natu-
ralis: quare si mulier manifestet
Patri propositum procurandi abor-
tum, prole jam animata, & pater non
impedit, si possit, irregularis fiet, ex
Layman citato, quia obligatur im-
pedire ex quasi justitia; licet neget Lefsi-
us; m quod utrumque esse probabi-
le, docet Dicastillus.

i Inf. c. 4. §. 8. a n. 8. 1 Laym. l. c.
c. 4. n. 8. cum Rodr. & Avila. m Leff.
i. 2. c. 9. n. 4. n Dicast. l. c. n. 220.

Quarta Regula.

omittens seu non prohibens, quod quis de-
bet ex charitate.

10. Omittens aliquid agere, ad quod

ex charitate quistenebatur, si ex hac o-
missione sequatur, seu sequi mors vel
damnum probabiliter poterat, peccat,
juxta gravitatem omissionis, modo
dicto num. 8. Talis esset is, qui cum
posset, non succurreret extrema neces-
sitate laboranti, unde si nōs sequatur,
erit homicida. Talis item, si quis non
revelet, cum possit, insidias alteri pa-
ratas, unde sequatur ejus occisio. Talis
(ex Layman, o licet refragetur Suarez p.) qui hominis occisionem impe-
dire volentem, maligna dissuasione,
ab hoc opere charitatis avertit.

o Laym. l. c. p. Suar. to. s. d. 45.
scit. 4. nu. 3. add. à Laym. l. c.

18. Discriben autem, quod inter-
cedit inter omittentem actionem de-
bitam ex justitia, de quo in regula
præcedenti, & omittentem actionem
debitam solum ex charitate, de quo
hic agimus, est valde notabile. Licet
enim ex utraque omissione, si sequa-
tur occisio, homicidium tibi impute-
tur, tamen, quando teneris non omit-
tere ex sola charitate, non q. obligaris
ad restitutionem damnorum, quæ ex
illo homicidio, seu actione, etiam mor-
taliter peccaminosa, forte proveniunt,
nec incurris ullam irregularitatem,
si homicidium non r. intendisti, cum
utriusque sis reus, si per peccatum
mortale omittas, quando teneris ex
justitia. Ratio datæ doctrinæ est, quia
homicidium propriæ peccatum est op-
positum justitiae; quare quando non
est contra justitiam, non potest se-
cum ducere poenam, quæ debeat
ex justitia, qualis est pena restitu-
tionis, nec irregularitatem, quæ cū sit
odiosa.

odiosa, solum intelligitur imposta
propriè dicto injusto homicidio.

q Gaff. Hurtad. d. 2. de irreg. diff. 6.
n. 22. Turr. de conf. l. 9. d. 63. d. 4. ex
Vasq. p. 2. d. 100. nn. 4. contra Suarium
C Avil. Dianam cit. à de Lugo mox cit.
de Lug. t. 1. de just. d. 6. sec. 7. nn. 94.
Dicatt. l. c. n. 194.

Quando autem hoc homicidium
dicendum sit ex proposito, quando ca-
suale, ut videatur, an Episcopus pos-
sit ejus irregularitatem dispensare, si sit
occultum, potest colligi ex dictis nu-
2. sed distinctius vide apud Castropa-
laum. /

C Castr. t. 6. d. 6. p. 15. nn. 6. **O** 4-
apud Dian. p. 10. tr. 11. ref. 20.

§. II.

*Praxis, qua explicari homicidium inju-
stum oporteat in Confessione.*

PResidebat illustriss. D. Io. Tor-
risiglia Archiepiscopus Montis
regalis examini eorum, qui
sacrifici initiari postulabat, aderantque
de more examinatores, inter quos ego
minimus assidebam. Semel cum cæ-
teris fere examini obtulit Diaconus
quidam non multæ aetatis, utpote
paucis ante diebus aptos ad Sacerdoti-
um annos assecutus; qui, ut à me in-
terrogatus fuit, eccliam facultati o-
peram navaverit? Respondit: Sacra
Theologiae, ac præsertim casibus con-
scientiae. Hæsi ad illam expressam no-
menataque casuum mentionem: at-
que ut quantum re ipsa adolescens in

ea disciplina proficeret, explorarem
dixi: qua igitur ratione te gereres, si
ad te inter Confessarios jam ascriptum
penitentis accederet, qui hominem se
occidisse fateretur? Respondit: certe
laudare eos Confessarios non possum,
qui unicam dumtaxat, hujus præser-
tim criminis delationem, in tanto tri-
bunali sufficere, minus prudenter pu-
tant. Quinque enim interrogations
sunt superaddenda, nisi si quando ex
circumstantijs, qualitateve personæ,
temporis, loci, vel similium, aliqua
ex illis, quia res sit explorata Confes-
sario, prætermittenda videatur.

2. Prima est, de circumstantia per-
sonæ penitentis, nimurum an sit Cle-
ricus, an Sacerdos? ut nimurum, qua
ratione in irregularitate inciderit, &
an in irregularitate sacrificium celebra-
verit, quod fuisset novum peccatum,
innoscet.

3. Secunda, de circumstantia per-
sonæ, qua interempta est: in qua sunt
distinguenda quinque genera persona-
rum, quæ speciem sacerdotum perienda.
Primum est, ratione conjunc-
tionis, ut si pater, mater, uxor, si-
lius vel alij notabiliter conjuncti, o-
cisi fuerint: tunc enim homicidium
non solum peccatum esset contra justi-
tiam, sed etiam a adversis pietatem
parentibus debitam: secundum, ra-
tione status, ut si sit Clericus vel Mo-
nachus; est enim ejusmodi homicidi-
um in specie sacrilegij contra Religio-
nem, & incurritur excommunicatio
Pontifici summo reservata, in c. Si quis
suradente: tertium, ratione dignitatis,
ut si sit Episcopus, Archiepiscopus, Pa-
triarcha,

